

Nr 189

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrad organisation av postbanken; given Stockholms slott den 27 oktober 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Gösta Skoglund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att postbanken skall omorganiseras i huvudsak enligt ett av postutredningen framlagt förslag.

Förslaget innebär i stort, att under postbankschefen inrättas tre huvudavdelningar, nämligen en allmän avdelning, en driftavdelning och en finansavdelning. Dessa huvudavdelningar indelas i sin tur i sektioner. Postbankschefen och cheferna för huvudavdelningarna skall arbeta som en direktion. Till direktionen skall från generalpoststyrelsen med postbanksfullmäktige delegeras befogenhet att i icke obetydlig omfattning besluta om postbankens medelsplaceringar. Sex nya chefstjänster inom avdelningarna och sektionerna avses komma att inrättas.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 27 oktober 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler — efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen — fråga om *ändrad organisation av postbanken* samt anför därvid följande.

I skrivelse den 22 juni 1961 har postutredningen framlagt förslag till ändrad organisation av postbanken. Utredningens förslag bygger på en av byråchefen i bank- och fondinspektionen T. V. Hanström som expert åt utredningen verkställd undersökning. Över förslaget har utlåtanden avgivits av generalpoststyrelsen, statskontoret, Posttjänstemännens förening, Postverkets kontorspersonals centralförbund och Svenska postmannaförbundet.

Postbankens nuvarande organisation m. m.

Postbanken har såsom en enhet inom postverkets centralförvaltning hand om postsparbanks- och postgirorörelserna. Till banken hör vidare statens intressekontor och postverkets skatteavdelningar för Stockholms stad och län samt för Gotlands län.

Postsparbanken erhöll sin nuvarande ställning inom postverket vid 1923 års ingång efter att dessförinnan ha varit ett fristående under finansdepartementet lydande ämbetsverk, som anlitade postverket för rörelsens förmedling vid postanstalterna. Grundläggande för postsparbankens verksamhet är förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken. Enligt nämnda förordning har banken till uppgift att befordra sparsamhet genom att under statens garanti till förräntning mottaga penningar.

Postgirot tillkom den 1 januari 1925. Rörelsen regleras genom förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse. Enligt förordningen är verksamhetens syfte att underlätta betalningsrörelsen och befrämja sådana betalningsmetoder, som är ägnade att minska användandet av kontanta penningar.

För medelsplacering och därmed sammanhängande uppgifter gäller regle-

mentet den 12 december 1958 (nr 600) angående förvaltningen av medel, som innestå i postsparbanken och på postgiro.

Vissa bestämmelser rörande postbanken finns i instruktionen den 30 juni 1960 (nr 519) för generalpoststyrelsen med underlydande förvaltningsorgan.

Ledningen av postbankens verksamhet utövas under generalpoststyrelsen av postbankschefen med biträde av en avdelningsdirektör.

Direkt under postbankschefen lyder kansli, låneavdelning, reklamavdelning och kontrollavdelning. Närmast under avdelningsdirektören sorterar organisationsavdelning, personalavdelning, inköpsavdelning samt korrespondens- och utlandsavdelning. Nämnade enheter kan sägas utgöra bankens administration. Den verkställda undersökningen har i första hand avsett denna. Under avdelningsdirektören finns vidare ett flertal avdelningar — interna driftenheter — inom vilka det till banken inströmmande materialet bearbetas genom bokföring, revision m. m. Antalet anställda inom nämnda driftenheter utgör något mer än 3 800.

En tablå över postbankens nuvarande organisation torde såsom bilaga (*bil. 1.*) få fogas till statsrådsprotokollet.

Högsta beslutsinstans inom postverket för postbanken är generalpoststyrelsen, som utgöres av generaldirektören samt såsom ledamöter cheferna för styrelsens byråer och motsvarande enheter. Vid behandlingen av ärenden rörande postbankens medelsförvaltning, inlåningsräntor och dylikt består styrelsen av generaldirektören, postbankschefen och tre postbanksfullmäktige. Beslut i dessa ärenden fattas kollegialt. I övriga ärenden har generaldirektören ensam beslutanderätt med undantag dock för disciplinära ärenden, beträffande vilka gäller kollegial beslutsform.

Enligt generalpoststyrelsens instruktion må åt postbankschefen eller annan tjänsteman uppdragas att i den omfattning, som prövas lämplig, avgöra ärenden om medelsförvaltning och dylikt, s. k. fullmäktigeärenden. I avseende härå har utbildats den praxis, att ärenden om kortfristig upplåning och utlåning, vilka ärenden i allmänhet kräver snabba beslut, avgöres av postbankschefen eller chefen för låneavdelningen. I övrigt har någon delegering av beslutanderätt beträffande fullmäktigeärenden icke skett.

I fråga om personal- och driftärenden, ärenden rörande anskaffning av maskiner, inventarier, materiel m. m. samt ärenden avseende reklam- och propagandaverksamheten ger generalpoststyrelsens instruktion också möjlighet till befogenhetsdelegering från generaldirektören till postbankschefen. Enligt den av styrelsen fastställda arbetsordningen har postbankschefen här samma befogenheter som byråchef i allmänhet. Men därutöver har han tillerkänts beslutanderätt i vissa särskilt angivna ärendesgrupper. Han kan sålunda bl a. besluta om utgifter för anskaffning av utrustning och för reklamverksamhet intill ett belopp av 2 000 kronor för varje gång. Viss delegering av postbankschefens beslutanderätt till avdelningsdirektören och lägre nivåer inom postbanken har också ägt rum.

Omfattningen och utvecklingen av postsparbankens och postgirots verk-

samhet under den senaste 20-årsperioden belyses av följande uppgifter om antal konton, kontoinnehavarnas tillgodohavande m. m.

	År 1940	År 1950	År 1960
<i>Postsparbanken</i>			
Antal konton, tusental, 31/12.....	2 939	4 480	5 037
Kontoinnehavarnas tillgodohavande, mkr, 31/12	649	2 143	4 725
Antal omsättningar, tusental	8 570	16 256	21 362
Omsatt belopp, mkr	677	1 940	4 810
<i>Postgirot</i>			
Antal konton, tusental, 31/12	128	283	431
Kontoinnehavarnas tillgodohavande, mkr, 31/12	352	1 310	2 740
Antal omsättningar, tusental	71 000	151 000	237 000
Omsatt belopp, mkr	44 152	167 414	397 847

Av uppgifterna framgår, att postbanken vid utgången av år 1960 förvaldade ett kapital av nära 7,5 miljarder kronor. Denna kapitalvolym är större än någon annan svensk bankinrättning.

Sammanlagt uppgick antalet anställda inom postbanken vid utgången av år 1960 till i runt tal 4 100.

Postutredningens förslag

Allmän motivering

Postutredningen erinrar inledningsvis om att den kraftiga expansionen av postbankens rörelse nödvändiggjort en successiv utbyggnad av förvaltningsapparaten. Denna utbyggnad har i huvudsak skett inom ramen för den från början bestämda organisationen och bestått i att det löpande arbetet efter hand som rörelsevolymen ökat fördelats på ett allt större antal enheter. Inom dessa har personalbeståndet oavbrutet vuxit. Detta har medfört en allt större belastning för bankens administrativa ledning som icke utökats; den består alltjämt av endast postbankschefen och den honom direkt underställde avdelningsdirektören. På dessa bägge tjänstemän ankommer att utöva den omedelbara och samordnande ledningen av bankens hela verksamhet. Visserligen har befogenheter delegerats till lägre nivåer i den utsträckning som varit möjlig med hänsyn till den nuvarande organisationen, men trots detta måste postbankschefen och hans närmaste man taga ställning till och fatta beslut i ett stort antal löpande ärenden samt ingripa i den dagliga skötseln av verksamheten i en omfattning som gör det svårt för dem att ägna tillräcklig tid åt viktiga centrala frågor.

De förutsättningar, på vilka den nuvarande organisationen bygger, har enligt utredningen väsentligen förändrats. Banken saknar i dagens läge tillräckliga resurser för betydelsefulla ändamål, bl. a. för åtgärder som syftar

till ökad rationalitet och effektivitet i den interna driften, för utredningar i servicefrågor samt i ekonomiska och tekniska ärenden ävensom för insatser beträffande personalens utbildning, rekrytering och vård. Den av utredningen verkställda översynen har klart visat nödvändigheten av en organisationsförändring, som främst bör syfta till breddning av bankens administrativa ledning, till en mera enhetlig och funktionell ärendesfördelning samt till ytterligare befogenhetsdelegering. Vidare är en personell upprustning inom olika enheter av administrationen nödvändig för att banken skall kunna upprätthålla en rationell kontorsdrift samt inom ramen för verksamhetens nuvarande syfte och inriktning lämna en tidsenlig och fullgod service.

Utredningen framhåller, att övervägandena om de administrativa uppgifternas fördelning på huvudenheter bör grundas på — förutom allmänna organisatoriska principer — de speciella förhållanden, som karakteriserar postbanken. Härvid bör särskilt beaktas, att banken utgör dels ledningsorgan för postverkets bankrörelse i dess helhet med uppgifter rörande allmän och ekonomisk policy, service och dylikt, dels bokföringscentral, vilket bl. a. ålägger bankledningen det direkta ansvaret för den interna kontorsdriften, dels ock förvaltare av de medel, som innestå i postsparbanken och postgirot. Med utgångspunkt härifrån bör verksamheten differentieras på avdelningar.

Arbetsuppgifterna inom huvudavdelningarna bör sammanföras så att uppgifter, som har ett påtagligt funktionellt samband, hänföres till samma enheter. Detta underlättar ärendesbehandlingen och möjliggör, att experter och specialutbildade tjänstemän kan utnyttjas mera effektivt.

Utredningen anser vidare, att en genomgripande befogenhetsdelegering från generalpoststyrelsen till bankledningen och från denna till olika nivåer inom banken är i hög grad påkallad.

Förslaget

Postutredningens förslag rörande postbankens organisation bygger på förutsättningen, att bankens verksamhet skall bibehållas vid nuvarande syfte och inriktning. Verksamheten avses alltjämt skola vara en del av postverksamheten och postbanken administrativt utgöra en enhet inom postverkets centralförvaltning. Inom denna ram förutsättes dock postbanken erhålla största möjliga rörelsefrihet.

En tablå över den föreslagna organisationen torde såsom bilaga (*bil. 2*) få fogas till statsrådsprotokollet.

Enligt förslaget skall postbanken organiseras på tre avdelningar, nämligen en allmän avdelning, en driftavdelning och en finansavdelning. Avdelningarna indelas i sin tur i sektioner.

Beträffande avdelningarnas och de däri ingående sektionernas arbetsuppgifter lämnar utredningen följande redogörelse.

På den *allmänna avdelningen* skall handläggas frågor om bankverksam-

hetens allmänna och ekonomiska planering och utveckling, servicens utformning, public relation samt ärenden av kanslimässig art. Uppgifterna inom den allmänna avdelningen fördelas på tre sektioner, nämligen en allmän sektion, en public-relationsektion och en juridisk sektion.

Allmänna sektionen skall handha dels uppgifter av ekonomisk natur t. ex. prognoser, ekonomiska utredningar, avgiftsfrågor, statistik och ekonomisk information, och dels allmän planering, utvecklingsfrågor samt ärenden avseende utformningen av bankens policy och service. Sektionen skall vidare fungera som postbankschefens kansli och behandla remisser samt handlägga ärenden angående författningar och föreskrifter.

Public-relation (PR)-sektionen skall svara för bankens reklam-, informations- och konsulentverksamhet. Sektionens uppgifter fördelas på tre grupper, nämligen dels reklam och propaganda, kontakter med pressen och intern information, dels sparkonsulentverksamhet, dels ock postgirokonsulentverksamhet. Ett fortlöpande samarbete förutsättes äga rum mellan å ena sidan de med rådgivning, information och ackvisition arbetande konsulenterna och å andra sidan olika organ inom postgirot och postsparbanken; för sparkonsulenternas del i första hand sparklubs- och lönsparavdelningen.

Juridiska sektionen skall fungera som expertorgan i rättsfrågor för de olika enheterna inom banken. Den har bl. a. att granska finansavdelningens kreditärenden ur juridiska synpunkter.

Till *driftavdelningen* hänföres de enheter, som handhar den interna kontorsdriften inom postbanken. Till följd av bankens struktur domineras dess organisations- och personalfrågor så gott som helt av kontorsdriftens ärenden. Dessa frågor kräver samordning såväl inbördes som med övriga driftmässiga spörsmål. Samordningen bör ske inom driftavdelningen och ankomma på denna avdelnings chef som ansvarig för hela kontorsdriften. I driftavdelningen föreslås därför ingå en organisationssektion, en driftsektion, en personalsektion och en intendentursektion.

Organisationssektionen skall fungera som ett utredande, rådgivande och förslagsställande stabsorgan. Den skall vara chefens för driftavdelningen och därmed bankledningens organ för organisation och rationalisering av den interna driften. Sektionen skall handlägga ärenden rörande effektivitetsutveckling, arbetskraftsbehov, arbetsvärdering, lönegradsplacering av befattningar samt personalstaten. På sektionen bör vidare ankomma teknisk och organisatorisk rationalisering, lokalplanering, blankettkonstruktion, servicefrågor från arbetstekniska synpunkter samt försöksverksamhet med tekniska hjälpmedel t. ex. försök med datamaskiner.

Driftsektionen skall ha hand om den löpande kontorsdriften. Chefen för sektionen skall närmast under chefen för driftavdelningen ha till uppgift att kontinuerligt leda, övervaka och samordna det dagliga arbetet. Han skall se till att personalen utnyttjas rationellt och att de dagliga personaldispositionerna anpassas efter arbetsvolymens växlingar på olika enheter. Chefen för driftavdelningen befrias härigenom från åtskilliga löpande uppgifter och kan därför ägna mera tid åt frågor av större räckvidd och företagsledande uppgifter. Till driftsektionen bör vidare anslutas postbankens utlandsrörelse, som nu ingår i korrespondensavdelningens uppgifter utan att ha något funktionssamband med avdelningens övriga åligganden.

Personalsektionen skall handha bankens personaladministration. Hit hör den rekrytering och utbildning av personal, som banken själv har att ombe-

sörja, personalvård, frågor om tillsättning av tjänster, ledigheter, förordnanden, personalregistrering, sjukkontroll, lönefrågor m. m.

Intendentursektionen skall svara för vård, underhåll och tillsyn av postbankens lokaler och utrustning samt anskaffning av förnödenheter och bokföring av postbankens inventarier. Förvaltningen av de postverkets fastigheter, som disponeras av postbanken, bör alltjämt handhas av generalpoststyrelsens intendentsbyrå. Lokalplanering med hänsyn till arbetsprocessen och bedömning av användningen av tekniska hjälpmedel i arbetet bör åvila organisationssektionen. Till intendentursektionen kan lämpligen hänföras kontorsmaskinverkstaden, som svarar för reparation och underhåll av bankens kontorsmaskiner, samt den expedition inom den nuvarande registreringsavdelningen, som effektuerar kundernas blankettbeställningar.

Till *finansavdelningen* bör hänföras de uppgifter, som nu åvilar låneavdelningen. Avdelningen skall sålunda handlägga ärenden rörande medelsförvaltningen och därmed sammanhängande kreditgivning samt upprätta bokslut för postsparbanken och postgirot. Ehuru några förändringar i fråga om inriktningen av bankens placeringspolitik icke planeras, måste penning- och kreditmarknaderna även i fortsättningen ägnas stor uppmärksamhet och vara föremål för skickligt bedriven övervakning. Detta är en angelägen uppgift på grund av kapitalplaceringens stora betydelse för postbankens räntabilitet och konkurrenskraft. Arbetsuppgifterna inom avdelningen föreslås fördelade på två sektioner, nämligen en sektion för likviditets- och dagslånefrågor, obligationslån, kommunkrediter samt borgens- och garantilån och en sektion för fastighets- och byggnadslån.

Den *centrala förvaltningen av postbanken* är av speciell natur i förhållande till postverkets förvaltning i övrigt. Bankens särart markeras bl. a. genom att postsparbanken och postgirot utgör från postverksamheten skilda ekonomiska enheter med var sitt bokslut. Dessutom drives bankverksamheten i direkt konkurrens med ett stort antal företag med liknande verksamhet. Postbanken kan därför ej betraktas som en byråenhet i vanlig mening. Ansvar för den löpande driften utan även för verksamheten som sådan, dess ekonomiska resultat och vidareutveckling måste åvila i första hand bankens egen ledning.

Genom uppdelningen av postbankens verksamhet på tre huvudavsnitt erhålles ett chefsskikt om tre personer närmast under postbankschefen. Bankens omedelbara ledning skall utövas av postbankschefen och cheferna för de tre huvudavdelningarna. Härigenom får bankledningen erforderlig förstärkning och breddning. Därjämte ernås en för verksamheten förmånlig begränsning av antalet direkt under postbankschefen lydande tjänstemän.

Beträffande *befogenhetsdelegeringen* innebär utredningens förslag följande.

Utredningen anser beträffande medelsplaceringsfrågorna, att bankledningen skall tilldelas rätt att inom ramen för gällande medelsplaceringsreglemente och i överensstämmelse med av generalpoststyrelsen angivna riktlinjer och beloppsgränser besluta om placeringar, lån och krediter av olika slag samt

köp, byte och försäljning av skattkamarväxlar och obligationer. Förslag till delegeringsbestämmelser har utarbetats av utredningen.

Enligt utredningens förslag kommer flertalet ärenden, som nu avgöres av generalpoststyrelsen med postbanksfullmäktige — under år 1960 sammanlagt omkring 1 600 ärenden — att behandlas inom postbanken utan fullmäktiges direkta medverkan. De mera kvalificerade ärendena skall däremot förbehållas generalpoststyrelsen med postbanksfullmäktige. Hit hör särskilt stora kapitalplaceringar, boksluten för postsparbanken och postgirot, dispositionen av vinstmedel, nedskrivning av värdepapper, riktlinjer och allmänna villkor för länepolitiken samt ränteförändringar och dylikt.

Beträffande övriga ärenden anser utredningen, att bankledningen bör erhålla största möjliga beslutanderätt inom ramen för generalpoststyrelsens befogenheter och med hänsyn tagen till behovet av samordning med postverksamheten i övrigt. Sålunda bör till postbanken delegeras befogenhet bl. a. att fastställa antalet befattningar inom banken i de olika karriärernas rekryteringsgrader, att antaga och entlediga skrivbiträdes- och postiljonsaspiranter samt att verkställa utnämningar t. o. m. lönegrad 17. I de fall postbankschefens beslutanderätt nu är fastställd till visst belopp för varje särskild utanordning, bör bankens befogenheter i fortsättningen regleras genom ett budgetförfarande.

I fråga om *beslutsformerna* framhåller utredningen, att medelsplaceringsfrågorna på grund av sin särart bör avgöras på högsta nivå inom banken av ett kollegium bestående av postbankschefen och de tre avdelningscheferna. Därigenom skulle postbanken erhålla samma form för beslut beträffande kreditärenden som tillämpas inom bankväsendet i övrigt.

När det gäller övriga ärenden beträffande vilka utredningen föreslagit befogenhetsdelegering — huvudsakligen personal-, organisations-, drift- och anskaffningsfrågor — bör den enrådiga beslutsformen alltjämt gälla. Delegeringen i dessa ärenden bör därför ske till postbankschefen.

Beträffande de *tjänsteförändringar*, som föranledes av förslaget, anför utredningen följande.

För att den föreslagna organisationen skall fungera på avsett sätt är det angeläget, att i densamma ingår väl kvalificerade personer. Det är därför nödvändigt, att tjänsterna ges en med tanke härpå avvägd lönemässig värdering. För postbanken måste en sådan värdering därjämte ta hänsyn till de löner marknaden erbjuder. Banken löper eljest risk att kunna varken behålla eller anställa kvalificerade tjänstemän.

Ett företag som postbanken är i särskilt hög grad beroende av vissa enskilda tjänstemäns insatser. Detta gäller exempelvis i fråga om servicens utformning, kontorsdriftens rationalisering och kapitalförvaltningen. Det är därför av synnerlig vikt att till ledande befattningar på dessa områden kunna knyta kvalificerade krafter. Den stegrade aktiviteten i postbankens

verksamhet överhuvudtaget medför vidare ett behov av specialister av olika slag. Som exempel kan nämnas företagsekonomer, expertis i fråga om modern kontorsteknik och databehandling samt personal med erfarenhet i kreditfrågor.

De arbetsuppgifter som åvilar avdelningscheferna sammanfattas sålunda.

Chefen för allmänna avdelningen får till huvudsaklig uppgift att leda den allmänna och ekonomiska planeringen samt att ansvara för handläggningen av ärenden om servicens utformning och bankens public relations.

Chefen för driftavdelningen skall utöva ledningen av den interna kontorsdriften samt ansvara för att personalen utnyttjas rationellt, att alla rationaliseringsmöjligheter tillvaratas genom utnyttjande av modern kontorsteknik och att arbetet på olika enheter löper utan störningar.

Chefen för finansavdelningen skall ansvara för förvaltningen av det kapital, som inestår i postbanken. Han skall fortlöpande följa läget på penning- och kreditmarknad samt ha det närmaste ansvaret för bedömningen av bankens finansiella engagemang.

Utredningen föreslår, att chefen för allmänna avdelningen placeras i B 1 samt cheferna för driftavdelningen och finansavdelningen i B 3.

De under avdelningscheferna lydande sektionscheferna bör var och en inom sitt område få vidsträckt handlingsfrihet. Med dessa befattningar förordat ansvar, arbetsuppgifternas art samt de krav på erfarenhet och utbildning, som ställs på befattningarnas innehavare, motiverar enligt utredningen att de med undantag av chefen för intendentursektionen, som föreslås placerad i 23 lönegraden, hänföres till byrådirektörsgaderna 26 och 24. Placeringarna enligt förslaget framgår av följande sammanställning.

Allmänna avdelningen

Allmänna sektionen	Byrådirektör	A 26
PR-sektionen	»	A 24
Juridiska sektionen	»	A 26

Driftavdelningen

Driftsektionen	Byrådirektör	A 26
Organisationssektionen	»	A 26
Personalsektionen	»	A 24
Intendentursektionen	Förste byråsekreterare	A 23

Finansavdelningen

Sektionen för obligationslån, kommunkrediter m. m.	Byrådirektör	A 26
Sektionen för fastighets- och byggnadslån	»	A 26

Dessutom erfordras inom driftavdelningen en tjänst som förste byråsekreterare i A 21 för föreståndaren för utlandsrörelsen.

Samtliga tjänster föreslås som extra ordinarie. Förslaget förutsätter att nya tjänster inrättas bl. a. för avdelningschefer och sektionsschefer. Om hänsyn tages till de tjänster, vilka i den nuvarande organisationen kan anses motsvara nämnda chefstjänster, uppgår personalökningen till sex tjänstemän.

Utredningen beräknar *kostnadsökningen* enligt förslaget till ca 250 000 kronor per år. Detta belopp avser nyssnämnda sex chefstjänstemän. En av postutredningens sekretariat i samarbete med postbankens ledning verkställd undersökning visar, att ett personaltillskott om ytterligare sex tjänstemän erfordras inom sektionerna för uppgifter avseende ekonomi, service, konsulentverksamhet, organisation samt rekrytering och utbildning. Detta beräknas medföra en ytterligare ökning av den årliga lönekostnaden med omkring 185 000 kronor. Den totala ökningen av lönekostnaderna skulle därmed uppgå till ungefär 435 000 kronor per år.

Utredningen framhåller, att *genomförandet av den föreslagna organisationen* kan ske utan att utredningens förslag i övrigt avvaktas. Förslaget är nämligen så utformat, att det skall kunna tillämpas både inom poststyrelsens nuvarande organisation och inom den framtida organisation, som postutredningen överväger.

Yttranden

Såväl generalpoststyrelsen som Posttjänstemännens förening och Svenska postmannaförbundet understryker starkt behovet av en omorganisation av postbanken. De finner övertygande motiv föreliggande för en separat lösning av bankens problem, innan postutredningens förslag om postverkets centralförvaltning i dess helhet framlagts.

Tillstyrkande uttalanden om huvuddragen i utredningens förslag har gjorts av generalpoststyrelsen, Posttjänstemännens förening, Postverkets kontorspersonals centralförbund och Svenska postmannaförbundet.

Rörande förslagets olika delar innehåller yttrandena i huvudsak följande synpunkter.

Beträffande allmänna avdelningen har *statskontoret* framhållit, att några av de funktioner, som i utredningsförslaget hänförs till avdelningen — bl. a. prognoser, allmänt ekonomiska utredningar, postbankschefens kansli och presstjänsten — lämpligen bör förläggas till ett stabsorgan direkt underställt postbankschefen och förslagsvis benämnt ekonomiskt sekretariat.

Den centrala ställning inom driftavdelningen, som driftsektionen intar — inom sektionen arbetar 95 % av bankens personal — anser *stats-*

kontoret motivera, att sektionen ensam får utgöra driftavdelning. Återstående sektioner inom driftavdelningen anser ämbetsverket tillsammans ha så väsentliga och svårösta arbetsuppgifter, att det synes lämpligt att de bildar en särskild avdelning, benämnd administrationsavdelningen.

Personalfunktionens ställning beröres i flera yttranden. *Generalpoststyrelsen* framhåller, att med hänsyn till personalärendenas stora omfattning, betydelse och svårighetsgrad starka skäl kan anföras för att dessa ärenden anförtros en särskild avdelning under ledning av en personalchef, organisatoriskt likställd med de tre övriga avdelningscheferna. Liknande synpunkter framföres av *Posttjänstemännens förening* och *Svenska postmannaförbundet*. Under förutsättning att befogenheterna för chefen för personalsektionen utformas så att denne kan effektivt fungera som personalchef, tillstyrkes emellertid utredningens förslag. För att bankledningen skall erhålla önskvärd förstärkning och breddning, finner *Postverkets kontorspersonals centralförbund* det nödvändigt, att personalchefen tillhör den direkta företagsledningen. Centralförbundet föreslår därför, att personalfunktionen får bilda egen avdelning.

Vidare ifrågasätter *Posttjänstemännens förening* och *Svenska postmannaförbundet* om icke också organisationssektionen på grund av dess stora betydelse bör bilda egen avdelning. De accepterar emellertid utredningsförslaget under förutsättning att chefen för sektionen i likhet med personalchefen tilldelas så vidsträckta befogenheter att en smidig och effektiv arbetsgång kan åstadkommas.

Till intendentursektionen önskar *Posttjänstemännens förening* överföra alla arbetsuppgifter, som sammanhänger med postbankens lokaldispositioner. Anskaffning, planering och ombyggnad av erforderliga arbetslokaler bör i sin helhet handläggas i bankens egen regi och förslagets intendentursektion organiseras som en fastighets- och intendentursektion.

För att finansavdelningen skall bli en renodlad fond- och låneavdelning, är det enligt *statskontoret* rationellt att från densamma till allmänna avdelningen överföra huvudbokföringen och därmed sammanhängande bokslutsfrågor.

Förslagen om delegering av befogenheter tillstyrkes i princip av de remissinstanser, som yttrat sig därom.

Delegeringen till bankledningen beträffande medelsplaceringsfrågor finner *generalpoststyrelsen* lämpligt avvägd och *statskontoret* anför, att de föreslagna befogenheterna synes stå i god överensstämmelse med vad som gäller för andra kreditinstituts verksamhet.

I fråga om beslutsrätten i andra ärenden än sådana som avser medelsförvaltningen är *generalpoststyrelsen* icke nu beredd att gå fullt så långt som postutredningen ifrågasätter. Delegering av utnämningsrätt bör t.v. icke ske beträffande andra befattningar än sådana som tillhör kontorsbiträdeskarriären. *Posttjänstemännens förening* avstyrker den föreslagna självständiga

utnämningssrätten i vad avser befordrade tjänster t. o. m. lönegrad 17 inom postexpeditörs- och postassistentskarriärerna i avvaktan på postutredningens förslag i detta hänseende rörande postverkets förvaltning i övrigt. *Svenska postmannaförbundet* tillstyrker förslaget om delegering av utnämningssrätt till postbanken med avseende på tjänster inom kontorsbiträdes-, postiljons- och reparatörskarriärerna. Som villkor för sin tillstyrkan ställer dock förbundet, att några inskränkningar ej får vidtagas i nuvarande system för ledigförklarande av tjänster inom postbanken och i rätten för funktionärer med annan placering än inom postbanken att anmäla sig som sökande liksom ej heller i fråga om det medinflytande, som personalen inom postiljonskarriären utövar genom förordsfullmäktigeinstitutionen.

Till postutredningens allmänna uttalanden om lönesättningen ansluter sig generalpoststyrelsen, Posttjänstemännens förening och Svenska postmannaförbundet.

Generalpoststyrelsen framhåller, att postutredningens förslag till lönesättning överensstämmer med den uppfattning som styrelsen länge hävdad, nämligen att postverkets ledande befattningar på byrå-, avdelnings- och sektionschefs nivåerna samt motsvarande nivåer inom verkets distrikts- och lokalförvaltningar för närvarande har en lönegradsplacering som icke blott är oskäligt låg i förhållande till befattningarnas ansvar och arbetsuppgifter utan även utsätter verket för betydande svårigheter genom den konkurrens om duglig personal som såväl andra statliga inrättningar som privata företag utövar. Med hänsyn till den nuvarande lönenivån för postverkets ledande befattningar kan styrelsen dock för närvarande icke förorda, att chefen för driftavdelningen placeras i högre lönegrad än B 1. Chefen för personalsektionen anser styrelsen böra få samma lönegradsställning som cheferna för drift- och organisationssektionerna.

Posttjänstemännens förening anser, att chefen för den allmänna avdelningen bör i likhet med de övriga avdelningscheferna inom bankledningen placeras i B 3. Föreningen yrkar också bestämt på att tjänsten som chef för driftsektionen på grund av den omfattande arbetsmängden och stora personalstyrkan inom sektionen skall hänföras till B 1. Vidare bör enligt föreningen cheferna för public-relation-, personal- och intendentursektionerna till följd av marknadslöneläget, ansvar respektive göromålens kvalitet placeras i A 26. Med tanke på den fortgående utvecklingen av bankens utlandsrörelse och dennas ekonomiska betydelse m. m. hävdas slutligen, att tjänsten som föreståndare för utlandsavdelningen bör placeras i A 24.

Departementschefen

Postutredningen har vid sin översyn funnit, att postbankens uppgifter icke kan tillfredsställande fullgöras med bankens nuvarande organisation. Den kraftiga rörelseutvecklingen inom såväl postsparbanken som postgirot, allmänhetens stegrade servicekrav och de senare årens förändringar inom bankväsendet har enligt utredningens uppfattning radikalt förändrat de

förutsättningar, på vilka den nuvarande organisationen bygger. Den omorganisation, som utredningen anser nödvändig, syftar till en breddning av bankens administrativa ledning, en mera enhetlig och funktionell ärendefördelning samt en ytterligare befogenhetsdelegering.

Utredningen föreslår, att postbanken organiseras på tre huvudavdelningar, nämligen en allmän avdelning, en driftavdelning och en finansavdelning. Arbetet inom avdelningarna föreslås fördelat på sektioner. Bankens ledning närmast under generaldirektören skall enligt förslaget utövas av postbankschefen och cheferna för de tre huvudavdelningarna. Till bankledningen skall befogenheter delegeras i jämförelsevis stor utsträckning, särskilt i frågor som rör medelsförvaltningen. Beslut i medelsplaceringsfrågor skall fattas kollegialt av postbankschefen och avdelningscheferna. I övriga frågor skall den enrådiga beslutanderätten bibehållas.

Huvuddragen i organisationsförslaget tillstyrkes av flertalet remissinstanser. De invändningar som framförts går främst ut på en ytterligare utbyggnad av avdelningsindelningen. Sålunda anser statskontoret, att motiv finns för att den föreslagna driftsektionen inom driftavdelningen ensam får utgöra driftavdelning och att återstående sektioner inom avdelningen, d. v. s. organisations-, personal- och intendentursektionerna, bildar en särskild avdelning, benämnd administrationsavdelningen. Statskontoret ifrågasätter vidare om icke vissa av de uppgifter som anförtratts allmänna avdelningen borde hänföras till ett postbankschefen direkt underställt stabsorgan. Förslag har även framkommit om att göra personal- och organisationssektionerna till särskilda avdelningar.

Enligt min mening är utredningens förslag väl avvägt. Det syftar icke till någon ändring av målsättningen för postbankens verksamhet. Avsikten med förslaget är att göra det möjligt för banken att på ett rationellt och effektivt sätt fullgöra sina nuvarande uppgifter.

Liksom utredningen anser jag att antalet huvudavdelningar bör utgöra tre. På samma gång som bankledningen därigenom breddas uppnås den fördelen att antalet bankchefen direkt underställda tjänstemän i möjligaste mån hålles nere. Jag anser också, att de uppgifter som statskontoret ifrågasätter förlagda till ett stabsorgan kan tillfredsställande tillgodoses inom allmänna avdelningen.

Den av utredningen föreslagna befogenhetsdelegeringen, som i princip lämnats utan erinran av remissinstanserna, anser jag lämplig. Att bankledningens beslut i medelsplaceringsfrågor i likhet med vad som gäller inom bankväsendet i övrigt fattas kollegialt föranleder ej heller någon erinran från min sida.

Som av redogörelsen för utredningens förslag närmare framgår föreslår utredningen, att cheferna för driftavdelningen och finansavdelningen placeras i B 3 och chefen för allmänna avdelningen i B 1. Beträffande sektionscheferna föreslås A 26 för sex tjänster, A 24 för två tjänster och A 23 för en tjänst. Dessutom föreslår utredningen att föreståndaren för utlandsrörelsen placeras i A 21. Mot förslagen har vissa erinringar framförts. Sålunda anser generalpoststyrelsen, att chefen för driftavdelningen bör placeras i B 1 och

att chefen för personalsektionen, som utredningen föreslagit i A 24, bör hänföras till A 26. Ytterligare förslag om bättre löneställning har framförts av Posttjänstemännens förening.

För min del tillstyrker jag utredningens förslag beträffande cheferna för huvudavdelningarna. Jag anser att tjänstetiteln för dessa chefer bör vara avdelningschef. Beträffande övriga tjänster föreslår jag icke annan ändring av vad utredningen föreslagit än att chefen för personalsektionen bör placeras i A 26. Statstjänstemännens riksförbund har vid överläggningar förklarat sig icke ha något att erinra mot de av mig ifrågasatta lönegrads-placeringarna.

Liksom utredningen föreslår jag, att samtliga nytillkommande tjänster t. v. inrättas som extra ordinarie. Detta betyder att tjänsterna på löneplan B och i A 26 skall inrättas av Kungl. Maj:t samt övriga tjänster av generalpoststyrelsen.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsarrangeringar som kan befinnas erforderliga i samband med genomförandet av omorganisationsförslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

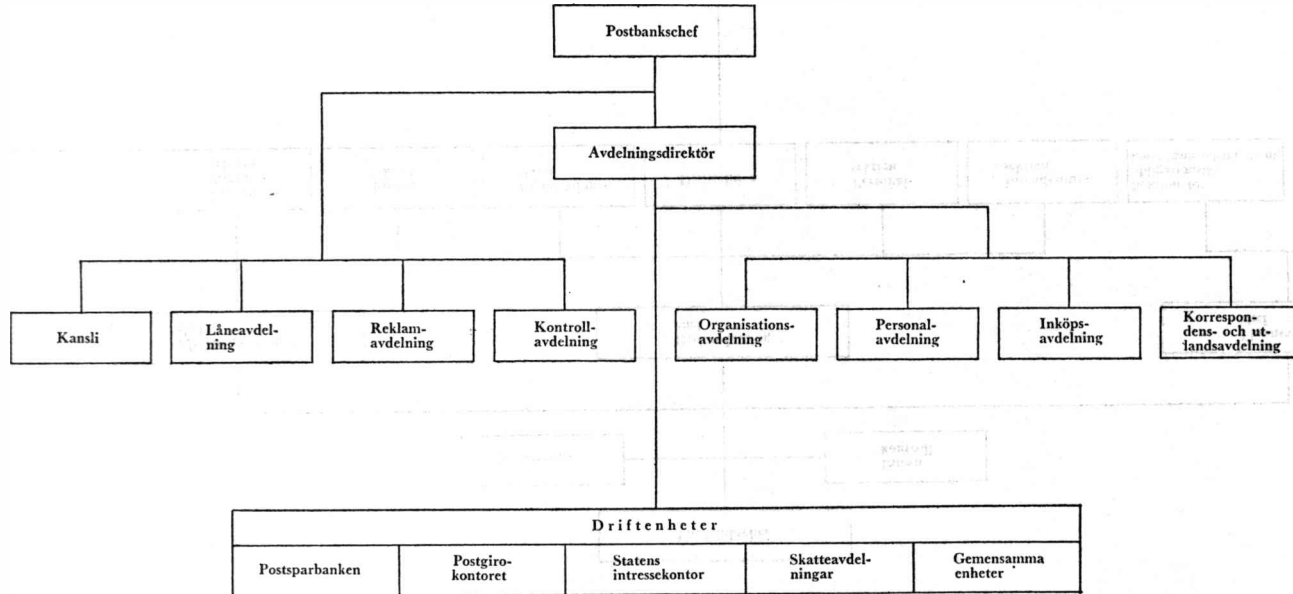
medgiva att postbanken omorganiseras efter i huvudsak de riktlinjer som jag i det föregående förordat.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Curt Ohrner

Tablå över postbankens nuvarande organisation



Tablå över postutredningens förslag till ny organisation för postbanken

